

مقایسه رفتارهای مدیریت خطر مدیران و مربیان باشگاه‌های دولتی و خصوصی شهرستان آمل

مریم فدایی^۱ - علی محمد امیرتاش^۲ - عباس خدایاری^۳ - حسین کردلو^{۴*}

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران ۲. استاد،
دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران ۳. استادیار، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی،
دانشگاه آزاد کرج، کرج، ایران ۴. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه
خوارزمی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۰۸/۰۱/۱۳۹۳، تاریخ تصویب: ۲۳/۰۱/۱۳۹۴)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رفتارهای مدیریت خطر مدیران و مربیان باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل بود. تحقیق حاضر کاربردی و از نوع علی-مقایسه‌ای است و به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق شامل مدیران و مربیان باشگاه‌های دولتی و خصوصی بود که کلیه مدیران شامل ۹۴ نفر و ۱۲۰ نفر از مربیان به‌عنوان نمونه آماری انتخاب و داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شد. از پرسشنامه استاندارد گری (۱۹۹۱) که در سال ۲۰۰۴ توسط آرون ویرایش شده، برای بررسی رفتارهای مدیریت خطر استفاده شد. روایی پرسشنامه توسط استادان مجرب و ضریب پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ، برای پرسشنامه مدیران ۰/۸۷ و ضریب پایایی پرسشنامه مربیان ۰/۸۲ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل واریانس دومتغیره (Two-way ANOVA) و آزمون آماری t استودنت در گروه‌های مستقل برای مقایسه متغیرها استفاده شد. نتایج نشان داد بین دیدگاه مدیران و مربیان باشگاه‌های خصوصی و دولتی در خصوص رفتارهای مدیریت خطر تفاوت معناداری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی

باشگاه‌های خصوصی، باشگاه‌های دولتی، بازاریابی ورزشی، شهرستان آمل، مدیریت خطر.

مقدمه

رشد فزاینده ورزش در دو دهه گذشته، آن را به صنعتی فعال در قرن حاضر تبدیل کرده است. چنانکه در میان علوم مختلف، تربیت بدنی و علوم ورزشی طی سال‌های اخیر در عرصه علم و دانش دستخوش تحولات چشمگیری شده است (۱).

اگرچه امروزه اندازه و رشد استثنایی تقریباً هر جنبه از صنعت ورزش انکارناپذیر است، این روند را نمی‌توان بدون رشد آسیب‌های آن در نظر گرفت. خطرهای ذاتاً در ورزش وجود دارند و حتی ایمن‌ترین برنامه‌ها هم هرگز نمی‌توانند از حوادث و صدمات جلوگیری کنند (۲). شاید برای عبور از این بحران، مدیریت خطر گزینه‌ای مناسب در ایمن‌سازی فضاها و اماکن ورزشی باشد.

مدیریت خطر به‌عنوان یک مفهوم جدید از دهه ۱۹۵۰ در خصوص برنامه‌های فضایی، امور مالی و انرژی هسته‌ای به‌وجود آمد (۳). پس از آن، در صنعت بیمه ایجاد شد و در سایر برنامه‌ها از جمله پروژه‌های درمانی و مدیریت نیز به‌کار گرفته شد. مدیریت خطر در ورزش و تفریحات در اواسط ۱۹۷۰ میلادی مطرح شد و امروزه بخش مهمی از برنامه‌های ورزشی محسوب می‌شود (۴).

کانون توجه مدیریت خطر در ورزش و تفریحات، کاهش مواجهه با خطر یا صدمه در تأسیسات و تسهیلات ورزشی است. شایع‌ترین خطرها یا صدمه که مدیر تأسیسات ورزشی یا تفریحی باید در راستای کاهش آنها تلاش کند، آسیب‌های مشتریان است که موجب دادخواهی می‌شود (۴). مدیریت خطر در ورزش، مسئولیتی است برای شناسایی و تعیین روش‌هایی برای به‌کارگیری در مقابل تهدیدهای بالقوه‌ای که ممکن است بر رویداد

ورزشی تأثیر منفی بگذارند (۵). درحالی‌که مدیریت خطر فرمول سحرآمیزی برای حذف حوادث نیست، می‌تواند تعداد و شدت حوادث اماکن ورزشی را کاهش دهد. امروزه اعضای بیشتر سازمان‌ها به اهمیت عملیات مدیریت خطر پی برده‌اند، اما قرار دادن سیاست‌ها و خط مشی‌های آن با دشواری‌هایی روبه‌رو بوده که از آن جمله می‌توان به تأسیسات و تجهیزات کهنه، کمبود و نبود دانش، نبود برنامه مدیریت خطر و کارمندان بی‌تجربه اشاره کرد (۶).

اثربخشی مدیریت خطر به دانش و مهارت‌های ویژه وابسته است. مهم‌ترین مهارت مدیران خطر اثربخش توانایی نفوذ و تأثیرگذاری بر دیگران است. بیشتر مدیران مؤثر برنامه‌های پیشگیرانه دارند تا انفعالی. این مدیران بیشتر زمان خود را صرف فعالیت‌های پیشگیرانه برای کم کردن دادخواهی‌ها و زیان و ضررهایی می‌کنند که ممکن است بر مؤسسه آنها تأثیر داشته باشد (۷).

با نگاهی به آمار حوادث ناگوار در اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی مشاهده می‌شود استفاده‌کنندگان (مشتریان)، کارکنان، مربیان و تماشاگران به یک اندازه در معرض خطر قرار دارند. با این حال با توجه به اینکه مربی هنگام تمرین مسئولیت ورزشکاران را برعهده دارد، از این‌رو در کنار مدیران تأسیسات و تجهیزات ورزشی، مربیان نیز در خطرهایی که ممکن است ورزشکاران را در قبل و حین و بعد از تمرینات و رقابت‌ها تهدید کند، مسئول‌اند و باید قبل از استفاده ورزشکاران از تجهیزات ورزشی تا حد امکان آنها را بررسی کنند (۸). استنباط مدیریت خطر برای مدیران و مربیان ورزشی اهمیت بسیاری دارد. مربیان و مدیران ورزشی باید نقش بازدارنده‌ای در مقابل خطرهای

شرکت‌کنندگان با شرایط خطرناک شوند که این عوامل احتمال بروز آسیب‌ها و دادخواهی مشتریان را بیشتر و از سوی دیگر موجب کاهش مشتریان می‌شود (۱۲). هانستد^۳ (۲۰۱۲) در تحقیق خود با نگاه متفاوتی به موضوع مدیریت خطر نگریسته، وی در تحقیق خود به این موضوع اشاره دارد که حوادثی که به آسیب‌دیدگی منجر می‌شوند، تأثیر نامطلوبی بر شرکت‌کنندگان به‌ویژه افراد مبتدی می‌گذارند و انگیزه آنها را برای ادامه فعالیت به‌صورت محسوسی کاهش می‌دهند. از این‌رو برای یک مجموعه ورزشی این خطر وجود دارد که استفاده‌کنندگان (مشتریان) خود را از دست بدهند. به‌ویژه در اماکن خصوصی که هدف اصلی آنها درآمدزایی است (۸). البته در برخی موارد گزارش شده که باشگاه‌های خصوصی در این زمینه بهتر عمل کرده‌اند، به‌طوری‌که نجمی در تحقیقی به این نتیجه رسید که عملکرد مدیریت ریسک در سالن‌های خصوصی در تمام مؤلفه‌های فرایند مدیریت ریسک به‌مراتب بهتر از سالن‌های دولتی بوده است (۱۳). همچنین گاهی رفتارهای مدیریت خطر بین اماکن دولتی و خصوصی تفاوتی نداشته است. در این زمینه می‌توان به تحقیق کاشف (۱۳۸۹) اشاره کرد که به بررسی رفتارهای مدیریت خطر در مجموعه‌های خصوصی و دولتی پرداخت و تفاوت معناداری را بین آنها مشاهده نکرد (۱۴).

کسانی که برنامه‌های تفریحی، ورزشی و تربیت بدنی را رهبری می‌کنند، از آنها انتظار می‌رود شماری از وظایف قانونی را انجام دهند. در بین این وظایف، وظیفه احتیاط‌های قابل قبول برای ایمن کردن تأسیسات و برنامه‌های ایمن وجود دارد.

غیرمعمول و آسیب‌زا برای شرکت‌کنندگان داشته باشند. آنها باید برنامه منظمی برای بازرسی زمین‌ها و دیگر سطوح بازی قبل از استفاده شرکت‌کنندگان داشته باشند. همچنین باید به‌طور منظم تجهیزات و تأسیسات را برای پیدا کردن هر گونه خرابی و فرسودگی بازرسی کنند (۹). در همین زمینه دونالدسن^۱ (۲۰۰۸) در تحقیق خود به ارزیابی سیستم‌های مدیریت خطر، آسیب‌های ورزشی پرداخت و اظهار داشت که پیشرفت و توسعه سیستم‌های مدیریت خطر در کاهش خطرهای آسیب‌های ورزشی و افزایش شرکت‌کنندگان و داوطلبان ورزش مؤثر خواهد بود (۱۰). از سوی دیگر، عدم اجرای برنامه‌های مدیریت خطر در اماکن و تجهیزات ورزشی می‌تواند دلیل ایجاد حوادث مختلف شود. در این زمینه اشنايدر^۲ (۲۰۰۸) در تحقیقی با عنوان «فاکتورهای مؤثر بر مدیریت خطر تأسیسات سرپوشیده ورزشی - تفریحی دانشگاه‌ها» به بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت خطر فوق‌برنامه دانشگاه‌ها پرداختند و تعداد گواهینامه‌هایی را که مدیران و کارمندان نیاز دارند، مورد ملاحظه قرار داده است. یافته‌ها نشان دادند که دلیل اصلی بیشتر حوادث عدم اجرای مدیریت خطر مطابق با مقررات مربوطه بوده یا خود مقررات نیز نسبت به عناصر مربوط به اصل خطر مناسب و مؤثر نبوده است (۱۱).

تأسیسات تربیت بدنی و ورزشی که دارای ساختار، برنامه و طراحی ضعیف‌اند، ممکن است به مشکلاتی برای مدیران منجر شوند و برنامه‌هایی مانند نگهداری و نظارت تأسیسات را با محدودیت مواجه کنند و از آن مهم‌تر موجب افزایش مواجهه

1. Donaldson
2. Schenider

3. Hanstad

با توجه به این موضوع که در زمان وجود خطر در اماکن ورزشی مربیان نیز با آن دست به گریبان‌اند، به‌ویژه هنگام تمرینات و باید در تلاش برای حفظ سلامتی ورزشکاران باشند و از سوی دیگر وجود خطر در نهایت گریبانگیر مدیران ورزشی است، از این‌رو باید هم مدیران و هم مربیان و دست‌اندرکاران مجموعه ورزشی با مدیریت خطر آشنایی داشته باشند تا صدمات احتمالی را به حداقل برسانند و محیطی عاری از خطر را برای ورزشکاران و تماشاگران به‌وجود آورند.

نگاهی به مطالعات در حوزه مدیریت خطر مبین این مطلب است که مطالعات اندکی در داخل کشور در زمینه باشگاه‌های ورزشی صورت گرفته است. مطالعه در زمینه مدیریت خطر می‌تواند بسیار سودمند باشد، چراکه می‌تواند راهنمایی برای کاهش حوادث و خطرها در باشگاه‌های ورزشی باشد. با توجه به موارد مذکور پژوهشگران بر آن شدند تا به مقایسه رفتارهای مدیریت خطر بین مربیان و مدیران باشگاه‌های دولتی و خصوصی بپردازند تا با درک کاستی‌ها و با استفاده از راهکارهای پیشنهادی استخراج‌شده از نتایج تحقیق اطلاعات لازم را در اختیار مدیران و مربیان باشگاه‌های ورزشی قرار دهند.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به اینکه پژوهش حاضر به مقایسه رفتارهای مدیریت خطر مدیران و مربیان باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی می‌پردازد، از این‌رو مناسب‌ترین روش برای انجام این تحقیق، روش علی-مقایسه‌ای است که داده‌های تحقیق آن به‌صورت میدانی جمع‌آوری شد.

براساس یافته‌های هرونک و اسپنگلر^۱ (۲۰۰۲) قانون وظیفه مربیان، مدیران تفریحی و کارمندان برای فراهم کردن تأسیسات ایمن هم برای شرکت-کنندگان و هم برای تماشاچیان را به رسمیت شناخته است (۱۵). تأسیسات تربیت‌دنی و ورزشی که دارای ساختار، برنامه و طراحی ضعیف باشد، ممکن است به بروز مشکلاتی برای مربیان و مدیران منجر شود و برنامه‌هایی مانند نگهداری و نظارت تأسیسات را با محدودیت مواجه کند و از آن مهم‌تر موجب افزایش مواجهه شرکت‌کنندگان با شرایط خطرناک شود. از این‌رو استنباط مدیریت خطر برای مدیران و مربیان ورزشی اهمیت بسیاری دارد. مربیان و مدیران ورزشی باید نقش بازدارنده‌ای در مقابل خطرهای غیرمعمول آسیب‌زا برای شرکت-کنندگان داشته باشند. آنها باید برنامه منظمی برای بازرسی زمین‌ها و دیگر سطوح بازی پیش از استفاده شرکت‌کنندگان داشته باشند. همچنین باید به‌طور منظم تجهیزات و تأسیسات را برای پیدا کردن هر گونه خرابی و فرسودگی بازرسی کنند (۹).

از آنجا که هدف از اجرای فرایند مدیریت خطر کاهش خطرها و ارائه راه‌حل‌های منطقی برای بحران‌هاست، از این‌رو هر گونه قصور در این زمینه در نهایت به ایجاد بحران منجر می‌شود. بنابراین فراهم کردن محیطی عاری از خطر و حادثه از وظایف مهم مسئولان و مدیران ورزشی و تفریحی در سازمان‌ها، اماکن و مجموعه‌های ورزشی است تا با استفاده از برنامه‌های مدیریت خطر محیطی ایمن را برای تمام شرکت‌کنندگان و تماشاگران مسابقات ورزشی توسعه دهند و به‌کار گیرند.

گیری، برای پرسشنامه مدیران ۰/۸۷ و ضریب پایایی پرسشنامه مربیان ۰/۸۲ تأیید شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و جداول نمودارها) و برای نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. برای مقایسه رفتارهای مدیریت خطرو مؤلفه‌های آن، بین مدیران و مربیان باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل، از روش تحلیل واریانس دومتغیره (Two-way ANOVA) و t مستقل در گروه‌ها استفاده خواهد شد. تجزیه و تحلیل روش‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام گرفت.

یافته‌های تحقیق

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است، تحلیل توصیفی یافته‌ها حاکی از این بود که در مجموع ۲۱۴ نفر در این تحقیق حضور داشتند و به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. از این تعداد پاسخ‌دهنده، ۴۶/۳ درصد زن و ۵۳/۷ درصد مرد بودند. اطلاعات بیشتر در جدول ۱ آورده شده است.

جامعه آماری تحقیق شامل مدیران و مربیان باشگاه‌های دولتی و خصوصی شهرستان آمل بوده که کلیه مدیران ۹۴ نفر بودند و تعداد نمونه برابر جامعه در نظر گرفته شد. تعداد مربیان ۲۴۵ نفر بود که با استفاده از حجم نمونه مورگان و به صورت تصادفی ۱۴۸ نفر از مربیان به عنوان نمونه آماری انتخاب و داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شد. با توجه به مخدوش بودن ۳۰ پرسشنامه و بی‌دقتی در جوابگویی کنار گذاشته شد و در نهایت ۱۲۰ پرسشنامه مربیان تجزیه و تحلیل شد. به منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه اطلاعات فردی و از پرسشنامه استاندارد گری (۱۹۹۱) که در سال ۲۰۰۴ توسط آرون ویرایش شده، برای بررسی رفتارهای مدیریت خطر استفاده شد (۱۶). این پرسشنامه شامل ۴۹ سؤال است که با توجه به شرایط اجتماعی- فرهنگی تعداد ۳۹ سؤال برای مدیران و ۳۲ سؤال برای مربیان انتخاب شد. به طور کلی رفتارهای مدیریت خطر در قالب ۷ مؤلفه نظارت^۱، امور درمانی و پزشکی^۲، تأسیسات^۳، اخطار و انتقال خطر^۴، حمل و نقل^۵، ایمنی تجهیزات^۶ و به‌کارگیری و آموزش کارکنان^۷ در باشگاه‌های دولتی و خصوصی در نظر گرفته شد. امتیازبندی پرسشنامه براساس مقیاس ۵ ارزشی لیکرت (از هیچ=۱ تا همیشه=۵) بود. برای اطمینان از روایی صوری و محتوایی سؤالات پس از اجرای فرایند سه مرحله‌ای ترجمه، از نظرهای متخصصان استفاده شد. شایان ذکر اینکه پایایی ابزار اندازه-

1. Supervise
2. Affairs medical
3. installation
4. Warne danger
5. Transport
6. Equipment safety
7. Employ& train coach

جدول ۱. توصیف نمونه آماری

متغیر	آماره		مربیان		مدیران		کل
	دولتی	خصوصی	مجموع	دولتی	خصوصی	مجموع	
جنسیت	زن	۲۶	۳۲	۵۸	۲۳	۱۸	۴۱
	مرد	۳۴	۲۸	۶۲	۲۴	۲۹	۵۳
سن		M	Sd	M	Sd	M	Sd
		۳۶/۴۶	۰/۰۵	۳۵/۰۰	۸/۳۹	۴۰/۵۱	۹/۵۵
سابقه مربیگری							
		۱۲/۱۰	۷/۸۳	۹/۸۶	۸/۰۲	۱۴/۳۸	۱۰/۰۴
سابقه مدیریت							
		-	-	-	۱۳/۲۵	۱۰/۸۹	۵/۸۰

برای مقایسه دیدگاه مدیران باشگاه‌های دولتی و خصوصی آمل در خصوص مدیریت خطر از آزمون آمستقل استفاده شد. مطابق اطلاعات به دست آمده (جدول ۲) در مورد مقایسه دیدگاه مدیران باشگاه‌های خصوصی و دولتی آمل نسبت به رفتارهای مدیریت خطر در باشگاه‌های تفاوت معناداری مشاهده نشد.

پس از استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع و آزمون لوین برای تعیین تجانس واریانس، فرضیه‌های تحقیق با توجه به نرمال بودن داده‌ها در گروه‌های مدیران دولتی و خصوصی و همچنین مربیان دولتی و خصوصی با استفاده از آزمون‌های آماری پارامتریک ارزیابی شد.

جدول ۲. مؤلفه‌های رفتارهای مدیریت خطر از دیدگاه مدیران باشگاه‌های خصوصی و دولتی آمل

مؤلفه	آماره	باشگاه	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار- t	مقدار- p
نظارت	دولتی	۳/۸۶	۰/۸۵	۹۲	۰/۵۰۹	۰/۶۱۲	
	خصوصی	۳/۹۵	۰/۷۵				
به امور درمانی	دولتی	۳/۹۰	۰/۹۹	۹۲	۰/۱۲۰	۰/۹۰۵	
	خصوصی	۳/۸۸	۱/۰۰				
تأسیسات	دولتی	۴/۰۰	۰/۷۹	۹۲	۰/۵۶۴	۰/۵۷۴	
	خصوصی	۴/۰۹	۰/۸۵				
اخطار و انتقال خطر	دولتی	۳/۴۴	۱/۱۴	۹۲	۰/۳۲۹	۰/۷۴۳	
	خصوصی	۳/۵۲	۱/۰۵				
حمل و نقل	دولتی	۳/۳۷	۱/۲۵	۹۲	۱/۲۱۷	۰/۲۲۷	
	خصوصی	۳/۶۴	۰/۹۲				
استخدام و آموزش کارکنان	دولتی	۳/۶۸	۰/۹۷	۹۲	۰/۱۶۰	۰/۸۷۳	
	خصوصی	۳/۶۵	۰/۹۵				
ایمنی تجهیزات	دولتی	۳/۶۲	۱/۲۸	۹۲	۰/۸۷۷	۰/۳۸۳	
	خصوصی	۳/۸۲	۰/۹۶				

 $\alpha = 0/05$

مدیران باشگاه‌های دولتی و خصوصی آمل وجود ندارد ($P > 0/05$).

نتایج جدول ۲ با استفاده از t مستقل نشان می‌دهد که تفاوت معناداری در مؤلفه‌های مدیریت خطر از نظر

جدول ۳. مؤلفه‌های رفتارهای مدیریت خطر از دیدگاه مربیان باشگاه‌های خصوصی و دولتی آمل

مؤلفه	آماره باشگاه	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار- t	مقدار- p
نظارت	دولتی	۴/۴۵	۰/۶۵	۱۱۸	۱/۰۱۷	۰/۳۱۱
	خصوصی	۴/۵۵	۰/۳۹			
به امور درمانی	دولتی	۳/۹۲	۰/۹۲	۱۱۸	۲/۰۱۳	۰/۰۴۶
	خصوصی	۴/۲۲	۰/۷۳			
تأسیسات	دولتی	۴/۱۶	۰/۸۴	۱۱۸	۰/۲۱۷	۰/۸۲۹
	خصوصی	۴/۱۳	۰/۸۳			
اخطار و انتقال خطر	دولتی	۳/۵۶	۱/۳۹	۱۱۸	۰/۵۵۶	۰/۵۷۹
	خصوصی	۳/۷۰	۱/۲۲			
حمل و نقل	دولتی	۳/۷۰	۱/۱۶	۱۱۸	۰/۳۹۵	۰/۶۹۳
	خصوصی	۳/۷۸	۱/۱۴			
استخدام و آموزش کارکنان	دولتی	۳/۸۸	۰/۷۹	۱۱۸	۰/۰۸۰	۰/۹۳۶
	خصوصی	۳/۸۷	۰/۷۱			
ایمنی تجهیزات	دولتی	۴/۱۷	۰/۸۶	۱۱۸	۰/۳۲۹	۰/۷۴۳
	خصوصی	۴/۲۲	۰/۸۰			

$$\alpha = 0/05$$

بین دیدگاه مربیان باشگاه‌های دولتی و خصوصی آمل در خصوص امور درمانی در باشگاه‌های ورزشی تفاوت معنا-داری وجود دارد.

از سوی دیگر تجزیه و تحلیل ANOVA نشان داد، هیچ‌گونه تعاملی بین شغل افراد (مربی یا مدیر بودن) و رفتارهای مدیریت خطر (دولتی یا خصوصی بودن) وجود ندارد.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که به غیر از مؤلفه‌های امور درمانی تمامی مؤلفه‌های مدیریت خطر از دیدگاه مربیان باشگاه‌های خصوصی و دولتی تفاوت معناداری به چشم نمی‌خورد. مقدار P به دست آمده در زمینه مقایسه دیدگاه مربیان باشگاه‌های خصوصی و دولتی آمل نسبت به مؤلفه امور درمانی در باشگاه‌های ورزشی برابر ۰/۰۴۶ بود ($P \leq 0/05$)، از این رو با توجه به یافته‌های این تحقیق،

جدول ۴. مقایسه دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های دولتی و خصوصی نسبت به مؤلفه‌های مدیریت خطر در باشگاه‌های ورزشی آمل

نام متغیر	منابع تغییرات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	معناداری
نظارت	ستون‌ها	۱	۱۸/۳۳۸	۴۰/۶۹۶	۰/۰۰۱
	ردیف‌ها	۱	۰/۴۵۲	۱/۰۰۲	۰/۳۱۸
امور درمانی	ستون‌ها	۱	۱/۶۶۹	۲/۰۱۲	۰/۱۵۸
	ردیف‌ها	۱	۱/۰۴۷	۱/۲۶۲	۰/۲۶۳
تأسیسات	ستون‌ها	۱	۰/۵۵۰	۰/۷۹۱	۰/۳۷۵
	ردیف‌ها	۱	۰/۰۵۱	۰/۰۷۴	۰/۷۸۶
اخطار و انتقال خطر	ستون‌ها	۱	۱/۱۷۵	۰/۷۸۵	۰/۳۷۷
	ردیف‌ها	۱	۰/۵۶۹	۰/۳۸۰	۰/۵۳۸
حمل و نقل	ستون‌ها	۱	۲/۸۱۳	۲/۱۹۷	۰/۱۴۰
	ردیف‌ها	۱	۱/۷۰۷	۱/۳۳۳	۰/۲۵۰
استخدام و آموزش کارکنان	ستون‌ها	۱	۲/۴۵۴	۳/۳۴۵	۰/۰۶۹
	ردیف‌ها	۱	۰/۰۲۴	۰/۰۳۳	۰/۸۵۵
ایمنی تجهیزات	ستون‌ها	۱	۱۱/۹۳۴	۱۲/۴۸۳	۰/۰۰۱
	ردیف‌ها	۱	۰/۸۶۱	۰/۹۰۱	۰/۳۴۴

$$\alpha = 0/05$$

با توجه به سطح معناداری هیچ‌گونه تعاملی بین شغل افراد (مربی یا مدیر بودن) و نحوه اداره باشگاه ورزشی (دولتی یا خصوصی بودن) وجود ندارد. از سوی دیگر با توجه به سطح معناداری ستون‌ها در دو مؤلفه نظارت ($P=0/001$) و ایمنی تجهیزات ($P=0/001$)، نشان داد که مدیر یا مربی بودن تفاوت معناداری در دیدگاه افراد در خصوص رفتارهای مدیریت خطر در باشگاه‌های ورزشی ایجاد می‌کند. همچنین با توجه به سطح معناداری ردیف‌ها، نحوه اداره باشگاه ورزشی (دولتی یا خصوصی بودن) تفاوت معناداری در دیدگاه افراد در زمینه رفتارهای مدیریت خطر در باشگاه‌های ورزشی ایجاد نمی‌کند ($P>0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجا که حذف تمام آسیب‌ها و حوادث در تأسیسات ورزشی غیرممکن است، کلید اصلی برای مقابله با آنها کاهش مواجهه با خطر، کاستن شمار صدمات قابل پیش‌بینی و کاهش شدت حوادث است. به همین سبب، مدیریت خطر از اجزای لاینفک هر گونه عملیات، تسهیلات و تأسیسات است، بنابراین از جمله اهداف مدیریت خطر، توانا ساختن سازمان‌های ارائه‌دهنده فعالیت‌ها و خدمات است تا آنها بتوانند در محیطی امن ضمن کاهش دادن احتمال دادخواهی و خطرهای مالی، فعالیت کنند.

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده در خصوص ابعاد رفتارهای مدیریت خطر مشخص شد که بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل نسبت به مؤلفه نظارت در باشگاه‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد. از این‌رو می‌توان گفت نظارت مداوم عملکرد مربیان برای اطمینان از اینکه اصول ایمنی رعایت می‌شود، همچنین حضور مرتب مدیر و مربی در تمرینات ورزشی به‌همراه بازدید نظام‌مند رسمی از نظر ایمنی قبل

از هر مسابقه در این خصوص کلید موفقیت باشگاه‌های تحت بررسی بوده است. بنا به نظر نمونه مورد بررسی مدیران باشگاه‌ها در مسابقات اقدامات امنیتی و نظارت را برای ایمنی تماشاچیان، ورزشکاران و همکاران ایجاد می‌کنند. این یافته با نتایج پژوهش نجمی (۱۳۸۸) کولین^۱ (۲۰۰۷) و همخوانی دارد (۱۳،۱۷). کولین (۲۰۰۷) در پژوهش خود عنوان کرد اگرچه خطر آسیب‌دیدگی در برخی رشته‌های ورزشی بالاست، مدیریت می‌تواند در کاهش و کنترل سطح خطر تأثیرگذار باشد. مدیریت خطر می‌تواند یک چارچوب ساختاری را آماده کند که با استفاده از این چارچوب ساختاری خطر را شناسایی، ارزیابی و کنترل کند (۱۷). در مجموع باید گفت وجود چارچوب ساختاری مدیریت خطر به‌منظور نظارت بهتر و کاهش صدمات، شدت آنها و راه‌های پیشگیری از موارد مشابه ضروری به‌نظر می‌رسد.

همچنین بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل در زمینه مؤلفه امور درمانی در باشگاه‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بنا به عدم تفاوت در دیدگاه مدیران می‌توان گفت که ورزشکاران شرکت‌کننده در برنامه ورزشی باشگاه‌های تحت مدیریت، دارای پرونده ورزشی به‌روز و بیمه پزشکی‌اند، به‌طوری‌که پیش از شروع مسابقه این مورد کنترل می‌شود. در این زمینه مربی اطمینان حاصل می‌کند که فرم‌های گزارش آسیب به محض رخ دادن یک آسیب کامل می‌شوند و با رعایت این اقدامات در دو باشگاه دولتی و خصوصی می‌توان علت همسو بودن دیدگاه مدیران مورد بررسی را توجیه کرد. از طرفی تفاوت بین دیدگاه مربیان نشان از استفاده مطلوب امور درمانی در باشگاه‌های خصوصی دارد و آموزش کمک‌های اولیه و اقدامات پزشکی در این باشگاه‌ها مشهودتر است. این یافته

باشگاه‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج کاشف (۱۳۸۹) همخوان (۱۴)، و با نتایج سیائو (۲۰۰۵)، نجمی (۱۳۸۸) و هاپکین (۲۰۱۱) ناهمخوان است (۶،۱۳،۱۸). به‌طوری‌که هاپکین (۲۰۱۱) در تحقیق خود بیان می‌کند، با توجه به اینکه ماهیت باشگاه‌های خصوصی صرفاً سودآوری است، از سوی دیگر مدیریت خطر را به‌دلیل کاهش صدمات و آسیب‌ها به‌خوبی به مرحله اجرا می‌گذارند که در این رهگذر نیز می‌تواند موجب رضایت مشتریان و جلب توجه آنها شود (۱۸).

با توجه به اطلاعات این تحقیق، بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل در زمینه مؤلفه حمل‌ونقل در باشگاه‌ها تفاوت معنا-داری وجود ندارد. از این رو می‌توان گفت که رانندگان و وسایل نقلیه شخصی که ورزشکاران را به مسابقه می‌برند، دارای گواهینامه قانونی و سابقه خوبی‌اند و وسایل شخصی که ورزشکاران را به مسابقات خارج از شهر می‌برند در شرایط خوب کاری قرار دارد. از این رو بهره‌گیری از این سیستم حمل‌ونقلی در مدیریت باشگاه‌ها، ضمن پیش‌بینی خطرهای احتمالی به دیدگاه مشترک دو گروه منجر شده است. این یافته با نتایج آرون^۱ (۲۰۰۴) همخوانی ندارد (۱۶). وی اظهار داشت که به‌طور کلی مدیران بیشتر فاکتورهای مربوط به رفتارهای مدیریت خطر از جمله کیفیت حمل‌ونقل را به‌درستی انجام نمی‌دادند.

همچنین بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل در خصوص مؤلفه استخدام و آموزش کارکنان در باشگاه‌ها تفاوت معناداری مشاهده نشد. می‌توان به‌روز بودن دانش مربیان و مدیران را دلیلی برای همراستا بودن دیدگاه‌های دو گروه عنوان کرد. این یافته با نتایج تحقیق لوتسکی (۲۰۰۶) و سیائو (۲۰۰۵) همراستاست (۲،۶) و با تحقیق کاشف

با نتایج لوتسکی (۲۰۰۶) و نجمی (۱۳۸۸) همخوانی ندارد. آنها عملکرد بهتر مدیران باشگاه‌های خصوصی را در این خصوص مناسب‌تر ارزیابی کردند (۲،۱۳). از دلایل ناهمخوان منطقه جغرافیایی و نظارت بیشتر از سوی مدیران و مربیان است. همچنین دونالدسن (۲۰۰۸) در ارزیابی سیستم‌های مدیریت خطر آسیب‌های ورزشی عنوان کرد که پیشرفت و توسعه سیستم‌های مدیریت خطر در کاهش خطرهای آسیب‌های ورزشی و افزایش شرکت‌کنندگان و داوطلبان ورزش مؤثر خواهد بود (۱۰).

از طرف دیگر بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل در خصوص مؤلفه تأسیسات در باشگاه‌ها تفاوت معناداری وجود نداشت. دلیل این مسئله را می‌توان در بررسی و شناسایی خطرهای بالقوه در باشگاه‌ها جست‌وجو کرد. به‌طوری‌که در باشگاه‌های تحت بررسی، عوامل خطرزا شناسایی شده و لذا وسایل و تأسیسات ورزشی به‌نحو مطلوب اصلاح و تعمیر می‌شوند. از این رو اجرای این اقدامات دلیلی بر این موضوع است که در باشگاه‌های دولتی و خصوصی تفاوتی در نحوه مدیریت خطر در تأسیسات بیان نشده است. این یافته با نتایج اریکسون (۲۰۱۰) و کاشف (۱۳۸۹) همراستا (۳،۱۴) و با نتایج هانستد (۲۰۱۲) ناهمخوان بود (۸). می‌توان گفت که تأسیسات ورزشی با ساختار، برنامه و طراحی ضعیف، ممکن است به بروز مشکلاتی برای مدیران و شرکت‌کنندگان منجر شوند. طراحی ضعیف تأسیسات ممکن است برنامه‌هایی مانند نگهداری و نظارت تأسیسات را با محدودیت مواجه کند و مهم‌تر اینکه موجب افزایش مواجهه شرکت‌کنندگان با شرایط خطرزا شود. این عوامل ممکن است به بروز آسیب و صدمه منجر شود (۸).

از دیگر نتایج این تحقیق این بود که بین دیدگاه مربیان و مدیران باشگاه‌های ورزشی دولتی و خصوصی شهرستان آمل در خصوص مؤلفه اخطار و انتقال خطر در

مدیریت خطر در ورزش و باشگاه‌ها بر آن است تا در زمینه‌های مختلف اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به‌گونه‌ای عمل کند تا ضمن پیش‌بینی عواملی که بالقوه ممکن است موجب بروز حادثه شوند، راهکارهای لازم برای مهار آن را پیش‌بینی کند تا محیطی آرام و لذت-بخش برای شرکت‌کنندگان اعم از کارکنان، ورزشکاران، تماشاگران و دیگر افراد فراهم آورد. بیشتر فعالیت‌های ورزشی معمولاً با سطوحی از خطر درگیرند، حتی وقتی که پیشگیری معقول به اجرا درمی‌آیند. بنابراین ضروری است تا مدیران ورزش خطرهای بالقوه در محیط‌های ورزشی را شناسایی کنند و اقدامات مناسب را برای کنترل آنها انجام دهند و از این طریق مدیریت خطر روشی مطلوب در دست یافتن به این امر است.

با این اوصاف، سازمان‌های ورزشی و به‌خصوص باشگاه‌های ورزشی که بیشتر با ورزشکاران در ارتباط‌اند، به شیوه‌های گوناگونی می‌توانند از کاربست دانش مدیریت خطر و کاربرد آن بهره‌مند شوند. ضمن آنکه منافع پیش-بینی‌پذیر به‌کارگیری مدیریت خطر به خواست و توان هر باشگاه در بهره‌برداری از دستاوردهای این رشته بستگی دارد. نکته‌ی حائز اهمیت در این خصوص این است که بینش مدیریت خطر باید بخشی از دامنه‌ی توجه مدیران باشگاه‌های ورزشی را به خود اختصاص دهد. در این زمینه باشگاه‌ها و سایر مجموعه‌های ورزشی شهرستان‌ها به‌سبب ماهیت فعالیت‌های ورزشی معمولاً با سطوحی از خطر درگیرند. بنابراین ضروری است تا مدیران و مربیان ورزشی رفتارهای مدیریت خطر را در دستور کار خود لحاظ کنند و به ایمنی و سلامت شرکت‌کنندگان در محیط‌های ورزشی بیشتر توجه کنند.

(۱۳۸۹) و نجمی (۱۳۸۸) همخوانی ندارد (۱۳،۱۴). به‌طوری‌که آنها آموزش و برگزاری سمینارهایی در حوزه مدیریت خطر را برای سالن‌های ورزشی یکی از راهکارهای مؤثر دانستند. در این خصوص نجمی بیان داشت که حضور یک فرد با دانش مدیریت خطر که دوره‌های آموزشی لازم را گذرانده باشد، برای آینده‌ی اماکن ورزشی مهم است. شایان توضیح است که محققان در پژوهش خود به بیان تفاوت مدیریت در باشگاه‌های دولتی و خصوصی پرداختند، نه مربیان و مدیران این باشگاه‌ها. همچنین لوتسکی (۲۰۰۶) آموزش‌های حرفه‌ای را که مدیران استادیوم‌ها در زمینه‌ی مدیریت خطر دیده بودند، دلیلی بر انجام عملیات مدیریت خطر صحیح دانست (۲). بنا به نتایج عدم تفاوت بین گروه‌های مورد بررسی شاید بتوان گفت در باشگاه‌های مورد بررسی، مربیان با آخرین تکنیک‌های مربیگری آشنا هستند و آموزش‌های ضمن خدمت به‌همراه دوره‌های ورزشی تخصصی برای آنها تدارک دیده می‌شود. همچنین مربیان آموزش‌های لازم را در کمک‌های اولیه دیده‌اند و از این طریق، مدیر دارای یک روش عینی و دقیق برای انتخاب همکاران شایسته و ذی‌صلاح است.

امروزه شکست در مدیریت خطر ممکن است سبب از دست دادن نیروی انسانی حرفه‌ای، از دست دادن شرکای تجاری، از دست دادن بازار یا فرصت‌های درآمدزایی و از همه مهم‌تر موجب از دست دادن کامل عملیات کسب‌وکار شود. هر سازمانی با خطر دست و پنجه نرم می‌کند، اما اگر خطر به‌درستی درک و مدیریت شود، به مزیت رقابتی تبدیل خواهد شد.

منابع و مأخذ

1. Farsi A R, Alizadeh M H, Farsi S, Shojaei A. [SInvestigating the safety of sports facilities in the universities of Tehran and providing appropriate strategies (In Persian)]. *Research on Sport Sciences*. 2007; 15(2): 23-40.
2. Lhotsky G. An analysis of risk management at NCCA division – I-A football stadiums[P.hd]. university of Florida; 2006.
3. Eriksson- zetterquist, U. Risk and organizing- The growth off a research field. In B. Czarniawska, ed. *Organizing in the face of risk and threat*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing Limited; 2010. P. 9-14.
4. Koozehchian H, Goodarzi M; Khavanin A, Farzan F. [The Analysis of Safety and the Design of a Model in Sport Halls of Physical Education Faculties (In Persian)]. *Journal of Sport Management*. 2012; 11(3): 119-138.
5. Splinger J. *The Risk Management in Sports*, translated by Doosti M and Alidoost E. publication of Bamdad Ketab; 2005. (In Persian).
6. Hsiao R. Analysis of risk management practices and litigation status in aquatic centers[P.hd]. Florida State University; 2005.
7. Hoye R, Nicholson M. Sport stadia governance. *Sport Management Review*. 2010; 13(2): 171–178.
8. Hanstad D V. Risk management in major sporting events: a participating national Olympic team's perspective, *Event Management*. 2012; 16(1): 189-201.
9. Carroll M S, Connaught D P. Proper Maintenance of Athletic Fields and Legal Liability. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2006: 6(3): 50- 77.
10. Donaldson A, Borys D, Finch C, Middleton M. Developing an instrument to assess the Sports Injury Risk Management Systems (SIRMS) of community sports clubs. *Journal of Science and Medicine in Sport*. 2008; 12(2): 88- 97.
11. Schenider R C. Factors Affecting Risk Management of Indoor Campus Recreation Facilities. *Recreation Sport Journal. Human Kinetics*. 2008; 5(4): 114-133.
12. Seidler T L. (2006). Planning and Designing Safe Facilities. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2006; 77( )5: 32-44.
13. Najmi M. Comparison of risk management in public and private halls of Tehran [M. A]. Tarbiat Moallem University; 2010. (In Persian).
14. Kashef M, Seyed Ameri M, Amir Khosro M. [Investigating risk management behaviors of sports managers in Mazandaran province (In Persian)]. *Research on Sport Sciences*. 2010; 28(3): 119-132.
15. Hronek B B, Spengler J D. *Legal liability in recreation and sport*, Champaign, IL: Sangamon publishing. 2002.
16. Aaron T C. Factors affecting the performance levels of risk management behaviors of Florida high school athletic directors [P.hd]. Florida State University. 2004.
17. Colin W F. Managing the Risk of Injury in Sport, *Cline J Sport Med*. 2007;17(3):182–187.

-
- 18.Hopkin H. Risk management in sport, International Journal of Sport Communication. 2011; 5(2): 231- 245.